

Демешок О. О., кандидат економічних наук, доцент

(0000-0002-6297-3241)

Центр воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського, Київ

Стан фінансового забезпечення сектору оборони України в контексті реалізації військової кадрової політики

Резюме. Стаття присвячена дослідженню проблеми фінансового забезпечення сектору оборони України. Здійснено аналіз фінансового забезпечення в контексті нових загроз регіональній та глобальній безпеці. Приділено увагу такому важливому аспекту як соціальний захист військовослужбовців та визначено низку ключових проблем військової кадрової політики.

Ключові слова: сектор оборони; військова кадрова політика; видатки державного бюджету; фінансове забезпечення.

Постановка проблеми. В умовах викликаних збройною агресією на Сході України та посиленням терористичних загроз актуальним є питання розбудови сектору оборони, приведення його до стандартів НАТО. За досить значний період не було здійснено прикладних кроків до подолання деструктивних тенденцій у цьому секторі. Економічна ситуація сьогодення в Україні накладає певні обмеження на розвиток сфери оборони. Тому нині перед Україною постала перспектива залишитись наодинці перед низкою загроз національній безпеці. Таким чином існує необхідність у реформуванні інститутів національного сектору оборони, і, як результат, формування ефективного військового бюджету, який би забезпечував оптимальний розподіл видатків за напрямками використання, особливо в умовах воєнного конфлікту з Російською Федерацією. Оскільки тільки завдяки достатньому фінансовому забезпеченню буде досягнуто стратегічні цілі та розвиток Збройних Сил України (далі – ЗС України).

Як зазначено у Конституції України [1] – держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають на військовій службі в ЗС України, а також членів їх сімей, а Закон України “Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей” визначає основні засади та зміст державної політики у сфері соціального захисту військовослужбовців [2], проте в умовах складної економічної ситуації, яка насамперед пов’язана зі збройним конфліктом на Сході України та недостатнім фінансуванням оборонного відомства не забезпечується ефективного та реального соціального захисту військовослужбовців. Тому, виникає необхідність проводити послідовну і

цілеспрямовану військову кадрову політику, направлену на підвищення статусу військовослужбовців.

Існує необхідність визначення напрямів реалізації військової кадрової політики для подальшого покращення умов життя військовослужбовців: охорона життя та медичне забезпечення, пенсійне забезпечення, матеріальне забезпечення – знаходять своє відображення у статті поточних видатків державного бюджету; забезпечення житлом військовослужбовців – відображені у статті капітальних видатків державного бюджету та є найпотужнішою складовою військової кадрової політики.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Питання, пов’язані з фінансуванням сектору оборони, є предметом наукового інтересу багатьох вітчизняних і зарубіжних авторів [3–7], якими комплексно було досліджено питання фінансового забезпечення оборонного сектору та формування і використання оборонного бюджету. Але низка питань залишились не достатньо вивченими, а саме військово-соціальний розвиток. На увагу заслуговують робота І. Чугунова та І. Ігнатюк [7], у якій досліджується економічна суть формування видатків бюджету як складової системи бюджетного регулювання соціально-економічного розвитку країни. У [8–10] проаналізовано матеріали сучасних українських авторів, яким належить змістовна робота присвячена питанням внутрішніх перетворень з метою трансформації сектору оборони на стандарти європейських розвинутих країн.

Метою статті є дослідження питань фінансового забезпечення сектору оборони України, здійснення моніторингу сучасних реалій його фінансування в цілому та

соціального захисту військовослужбовців, зокрема. Існує необхідність у розробленні напрямів військової кадрової політики, на цій основі рекомендацій щодо покращення потреб військово-соціального спрямування з подальшою мобілізацією людського потенціалу держави для забезпечення її обороноздатності.

Вклад основного матеріалу. Зміна зовнішньополітичного курсу України обумовила новий цикл розвитку її оборонної сфери. Сформована в країні система державного управління обороною сферою організаційно відповідає євроатлантичним критеріям. Створено Комітет з реформування і розвитку ЗС України та оборонно-промислового комплексу. Зазначимо, що на сектор оборони покладаються основні функції забезпечення національної безпеки.

Таким чином, відзначимо, що пріоритетним напрямом використання коштів Державного бюджету України в сучасних умовах гібридних загроз є фінансове забезпечення обороноздатності країни. Нині головним чинником, який впливає на обсяги

бюджетних ресурсів, спрямованих на фінансування видатків на оборону, є воєнно-політична ситуація в країні.

Відповідно до Стратегії національної безпеки та Концепції розвитку сектору оборони, а також Закону про Державний бюджет України щорічне бюджетне фінансування сил оборони має становити не менше 3 % від запланованого обсягу внутрішнього валового продукту [11]. Згідно з проєктом Державного бюджету України на 2021 рік ця сума має складати 5,93 % для всього сектору безпеки і оборони. За цими даними армія отримує 117,504702 млрд грн, що на 0,5 млрд грн становитиме менше, ніж у попередньому році (Табл. 1).

Зазначимо, що у Бюджеті-2020 курс гривні був закладений 27,5 грн, тоді як у Бюджеті-2021 – 29,1 грн. Тобто, у доларовому еквіваленті зменшення видатків на Збройні Сили України будуть ще більш відчутними. Особливо враховуючи те, що у 2021 році передбачені закупки імпортової військової техніки.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз видатків державного бюджету

Найменування згідно з відомчою і програмною класифікаціями	Бюджет-2020, тис. грн	Бюджет-2021, тис. грн
Міністерство оборони України	118 012 998,1	117 504 702,0
Керівництво та військове управління ЗС України	720 098,3	356 154,1
Забезпечення діяльності ЗСУ, підготовка кадрів і військ, медичне забезпечення особового складу, ветеранів військової служби та членів їхніх сімей, ветеранів війни	89 453 536,8	89 336 907,8
Розвиток, закупівля, модернізація та ремонт озброєння, військової техніки, засобів та обладнання	22 735 321,0	22 742 438,5
Будівництво (придбання) житла для військовослужбовців ЗС України	1 200 000,0	1 201 000,0
Утилізація боєприпасів, рідинних компонентів ракетного палива, озброєння, військової техніки та іншого військового майна, забезпечення живучості та вибухопожежобезпеки арсеналів, баз і складів ЗС України	2 539 956,0	2 547 601,8
Забезпечення діяльності Державної спеціальної служби транспорту	1 364 086,0	1 320 599,8

Зазначимо, видатки державного бюджету на функцію оборони у 2020 році склали 120 374,1 млн грн, у 2019 році становили 106 627,8 млн грн, у 2018 році – 97 024,1 млн грн. Порівняно з 2019 роком видатки державного бюджету збільшено на 12,9 % або на 13 746,3 млн грн (Табл. 2).

Відповідно до програмної класифікації, фінансування обороноздатності держави за бюджетними програмами Міністерства оборони України можна розділити на два типи.

До *першого* відносяться видатки державного бюджету, які знаходяться на постійному фінансуванні, а саме: медичне забезпечення особового складу ЗС України; утримання ЗС України; навчання військових фахівців; розвиток, закупівля, модернізація та ремонт озброєння; інші програми, на які здійснюється фінансування Міністерства оборони України.

До *другого* типу бюджетних програм варто віднести програми, які фінансуються протягом одного-двох років – ситуативні бюджетні програми.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗБРОЙНИХ СИЛ

В умовах воєнного конфлікту гібридного характеру особливо важливим є формування оптимального оборонного бюджету залежно від доцільності та їх спрямованості. Завдяки цьому стає можливим нарощування в стислі терміни бойової спроможності ЗС України та забезпечення

дієздатності української армії за рахунок визначених ресурсів. Отже ключовим напрямом спрямування оборонних видатків є утримання збройних сил, проведення військових досліджень, підготовка військових фахівців і їх адаптація до цивільного життя.

Таблиця 2

Видатки Зведеного бюджету України на фінансування оборони за економічною бюджетною класифікацією

	2018		2019		2020	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
Всього видатків	97 024,1	100	106 627,8	100	120 374,1	100
у тому числі:						
Поточні видатки	91 505,8	94,3	101 608,0	95,3	115 789,5	96,2
Оплата праці і нарахування на заробітну плату	42 221,5	43,5	57 986,7	54,4	64 809,4	53,8
Оплата праці	35 708,7	36,8	49 048,0	46,0	54 843,9	45,6
Нарахування на заробітну плату	6 512,8	6,7	8 938,7	8,4	9 965,5	8,3
Використання товарів і послуг	46 388,9	47,8	39 690,1	37,2	46 777,0	38,9
Поточні трансферти	6,8	0,01	6,0	0,01	6,7	0,01
Соціальне забезпечення	2 703,2	2,8	3 692,1	3,5	3 942,6	3,3
Виплата пенсій і допомоги	9,5	0,01	10,1	0,01	10,3	0,01
Інші виплати населенню	2 693,7	2,8	3 682,0	3,5	3 932,3	3,3
Інші поточні видатки	185,3	0,2	233,1	0,2	253,8	0,2
Капітальні видатки	5 518,3	5,7	5 019,9	4,7	4 584,6	3,8
Придбання основного капіталу	5 497,6	5,7	5 019,6	4,7	4 584,6	3,8
Капітальні трансферти	20,7	0,02	0,3	0,00	-	-

Джерело: сформовано автором за даними [12]

За результатами аналізу, запропоновано одним із ключових чинників впливу на військово-соціальну та воєнно-економічну сферу держави визначити соціальний захист військовослужбовців. Таким чином зробити акцент на розробленні напрямів та реалізацію військової кадрової політики, яка включатиме принципи, напрями, форми та методи діяльності органів військового управління, спрямованих на створення цілісної системи формування, підготовки, освіти, комплектування та ефективного використання персоналу відповідно до потреб ЗС України, забезпечення соціальних гарантій і захист кожної особистості, розвитку в неї стійкої мотивації до військової служби та можливості реалізації свого потенціалу під час її проходження [13].

Зазначимо, що відповідно до Стратегії національної безпеки України військова кадрова політика поділяється на чотири основні складові [14]:

залучення на військову службу (рекрутинг);

система кадрового менеджменту (управління персоналом);

освіта і підготовка кадрів;

соціальне та гуманітарне забезпечення ЗС України, адаптація військовослужбовців до цивільного життя.

Наразі, за умов ресурсних обмежень існує тенденція щодо збільшення статті фінансування з державного бюджету на матеріальне забезпечення, частка у видатках державного бюджету в середньому становила 6,71 % [15]. Однак, незважаючи на збільшення видатків у цьому напрямі, соціальний захист військовослужбовців залишається досить низьким.

В умовах сьогодення гібридизації сучасних конфліктів існує низка ключових проблем військової кадрової політики, що наведено на рис. 1.

Отже, відповідно до поставлених вище проблем військової кадрової політики визначено низку причин їх виникнення.

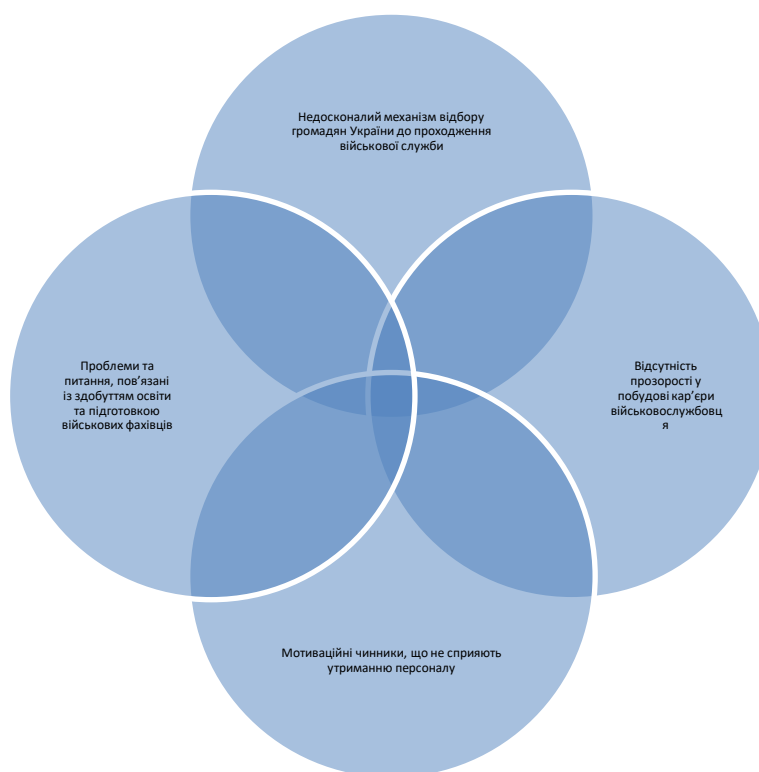

Рис. 1. Проблеми військової кадрової політики (систематизовано за даними представленими у [13])

Що стосується наявного механізму відбору громадян України до проходження військової служби, то основними причинами виникнення проблем у цьому напрямі є: недолуга реалізація заходів щодо військово-патріотичного виховання молоді залишається на низькому рівні; організація роботи територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки з прийняття (призову) громадян України на військову службу здійснюється недостатньо ефективно; ефективність заходів щодо рекламування, підвищення престижу військової служби у ЗС та її позитивного сприйняття суспільством знаходяться на невисокому рівні.

Усе це потребує вдосконалення нормативно-правової бази та діяльності суспільних інститутів, які проводять виховну роботу з молоддю, а також пошуку механізмів підвищення якості відбору громадян для проходження військової служби та навчання у вищих військових навчальних закладах.

Що стосується прозорості у побудові кар'єри військовослужбовця, то причинами виникнення проблем у цьому напрямі є: недостатній вплив проведених у минулі роки заходів на якісний стан комплектування ЗС усіма категоріями особового складу; остаточна невизначеність перспективного складу військ (сил), показників чисельності військовослужбовців за всіма категоріями, військово-обліковими спеціальностями, спеціалізаціями та військовими званнями

відповідно до перспективної структури ЗС; відсутність затверджених перспективних штатів складу військ (сил) ЗС; відсутність детальної інформації про перспективний розподіл посад за військово-обліковими спеціальностями, штатними категоріями військовослужбовців; не завершено створення єдиної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи обліку та управління персоналом, а також удосконалення ресурсного забезпечення системи управління персоналом; остаточно не сформовано професійний сержантський і старшинський склад, на який планується покласти в перспективі основну частину функцій роботи з особовим складом; не набули системного характеру перепідготовка та підвищення кваліфікації фахівців служб персоналу Міноборони та Збройних Сил; система управління кар'єрою не забезпечує на достатньому рівні планування та управління кар'єрою військовослужбовців, не спрямована на оптимальне виконання завдань щодо забезпечення потреб ЗС у людському капіталі та застосування індивідуального підходу до кожної особи, її розвитку, кар'єрного зростання та використання відповідно до призначення; керівниками органів військового управління та командирами військових частин допускається необ'єктивне оцінювання службової діяльності підлеглих військовослужбовців під час їх атестування; розміщення випускників оперативного

(оперативно-тактичного) та стратегічного (оперативно-стратегічного) рівнів на посади відповідно до набутого рівня військової освіти та спеціальності.

Для ефективного комплектування військ (сил) особовим складом необхідно визначити потреби на середньострокову та довгострокову перспективу. Також існує потреба у створенні та інтеграції до загальної системи кадрового менеджменту система управління кар'єрою резервістів, а також приведення співвідношення категорій особового складу (насамперед офіцерського) у відповідність із потребами ЗС та наближення його до показників збройних сил держав-членів НАТО. Таким чином, для вирішення визначених проблем є необхідність у вдосконаленні нормативно-правових актів з питань проходження громадянами України військової служби за контрактом, призовом та у військовому резерві з урахуванням набутого досвіду; переопрацюванні паспортів військових посад, типових алгоритмів управління кар'єрою військовослужбовців та порядок їх застосування з урахуванням сучасних вимог до особового складу; ротації офіцерського складу за посадами.

Що стосується *здобуття освіти та підготовки військових фахівців* у цьому напрямі основними причинами виникнення проблем є: існуюча система управління кар'єрою, яка залежить від кадрових рішень командирів (начальників); не розроблено усі необхідні стандарти вищої освіти, професійні стандарти, освітньо-професійні програми підготовки військових фахівців; нормативи чисельності курсантів, слухачів на одну посаду науково-педагогічних працівників не відповідають сучасним умовам організації військової освіти; недостатня готовність випускників ВВНЗ (ВНП ВНЗ) і навчальних центрів, військовослужбовців у військах (силах) та органах військового управління з питань практичного виконання завдань за призначенням; невідповідний євроатлантичним стандартам існуючий стан справ щодо вивчення іноземних мов військовослужбовцями.

Як результат, постає необхідність у вдосконаленні освітнього процесу у військових навчальних закладах, змісту підготовки та підвищення кваліфікації військових фахівців усіх ступенів вищої освіти відповідно до державних вимог та з урахуванням досвіду бойових дій в ООС (АТО) в інших військових конфліктах, організації підготовки на курсах іноземних

мов та впровадження в підготовку військових фахівців стандартів НАТО.

До *мотиваційних чинників*, які, на жаль, не сприяють утриманню персоналу відносяться: наявні суперечності та неузгодженості вимог керівних документів щодо організації заходів морально-психологічного забезпечення не відповідають викликам і загрозам сьогодення; недостатність існуючих змін у всебічному забезпеченні військовослужбовців, проходженні ними служби та упорядкуванні їх службової діяльності, створенні належних умов проживання і відпочинку військовослужбовців та членів їх сімей не стимулює до укладання та продовження ними контрактів; не повною мірою вирішуються завдання щодо створення у ЗС системи забезпечення службовим житлом та матеріального забезпечення військовослужбовців відповідно до норм, визначених керівними документами; відсутня державна програма соціальної та професійної адаптації військовослужбовців, які підлягають звільненню, та осіб, звільнених з військової служби, що унеможливорює реалізацію права таких осіб на соціальну та професійну адаптацію; недостатня координація діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, громадських організацій, інших структур, зокрема міжнародних, які вирішують питання соціальної і професійної адаптації на етапі підготовки до звільнення з військової служби; недостатнє інформування звільнених військовослужбовців про стан ринку праці та його перспективи, спеціальності та професії, що користуються попитом на ринку праці.

Для покращення умов роботи військовослужбовців та їх морально-психологічного забезпечення існує необхідність в оптимізації структури та рівня грошового забезпечення військовослужбовців, які мають урахувати всі фактори службової діяльності, заохочувати військовослужбовців до професійного зростання та забезпечувати їх планову ротацію (переміщення), узгоджуватися з мінімальною заробітною платою в державі та створювати конкурентоздатні умови на ринку праці України для якісного комплектування ЗС особовим складом; виконанні поставлених завдань органів військового управління, відповідних посадових осіб, яка спрямована на забезпечення конституційних прав і свобод військовослужбовців та членів їх сімей,

морально-психологічне забезпечення підготовки та застосування військ (сил), зміцнення військової дисципліни, національно-патріотичну підготовку та організацію дозвілля особового складу. Також потребує поліпшення якості речового і продовольчого забезпечення особового складу

В умовах сьогодення, коли кількість гібридних викликів дедалі збільшується, постає необхідність у зростанні оборонної спроможності нашої держави через закупівлю озброєння та військової техніки, посилення обороноздатності ЗС України, перехід сектору оборони на стандарти НАТО та ЄС, підвищення рівня грошово-матеріального забезпечення та соціального захисту військовослужбовців – модернізації ЗС України.

Безпосередньо підвищення рівня обороноздатності держави та її оборонної безпеки відбувається на основі використання політико-дипломатичних і військових можливостей, хоча опосередковано на їх рівень впливає весь зовнішньополітичний потенціал. Основою зовнішньополітичного потенціалу обороноздатності є міжнародне військове співробітництво.

Рекомендовані Північноатлантичним альянсом витрати на оборону у державах – членах НАТО мають бути на рівні 2 % від ВВП країни. У 2019 році найбільше коштів на оборону країни витратили США – 730,1 млрд дол., що склало 3,4 % від ВВП. Наступними серед держав – учасниць НАТО: Болгарія (3,2 % ВВП), Греція (2,3 %), Велика Британія (2,1 %) та Естонія (2,1 %). Найменше витрачають на оборону Словенія (1 % ВВП), Бельгія та Іспанія (по 0,9 % кожна), Люксембург (0,6 %). Ісландія загалом не має постійно діючих збройних сил та міністерства оборони.

Зазначимо, що бюджет НАТО поділяється на цивільний, який забезпечує фінансування обслуговуючого персоналу Альянсу та експлуатаційні видатки на штаб-квартирі НАТО в Брюсселі, а також військовий, що забезпечує фінансування військових штабів і програм, місій і операцій командування НАТО в усьому світі.

Крім цього, як і у попередньому році, 50 % коштів від реалізації надлишкового озброєння, військової та спеціальної техніки, нерухомого військового майна ЗС України буде йти на наповнення спеціального фонду Державного бюджету. Однак у бюджеті на 2021 рік до цього додалися кошти від відчуження земельних ділянок, на яких

розташовані об'єкти нерухомого військового майна, які підлягають реалізації, та земельних ділянок, які вивільнюються у процесі реформування ЗС України.

Ще одна принципова відмінність бюджету на 2021 рік від бюджетів попередніх років – відсутність окремої статті про “безперервність процесу харчування особового складу Збройних Сил України”. Можна здогадуватись, що її “влили” до іншої, більш крупної статті.

Висновки. Здійснивши аналіз сучасних реалій фінансового забезпечення сектору оборони України за умов ресурсних обмежень та гібридизації сучасних конфліктів зазначимо, що загалом на безпеку і оборону передбачено більше коштів, аніж у попередні роки, але залишається ще низка проблем.

Таким чином, для покращення ефективності фінансового забезпечення обороноздатності України варто запровадити такі заходи:

- посилення фінансового забезпечення сектору оборони;
- збільшення фінансування з державного бюджету ЗС України;
- реформування структури бюджетних програм;
- забезпечення перманентного зростання обсягів фінансових ресурсів сектору оборони;
- покращення системи фінансового контролю видатків державного бюджету на оборону.

Перспективним **напрямом подальших досліджень** є подальший комплексний аналіз використання бюджетних ресурсів на розвиток ЗС України та побудова прогнозних моделей визначення обсягів фінансових ресурсів, необхідних для життєдіяльності ЗС України в довгостроковому періоді. А також здійснення аналізу фінансового забезпечення оборонної сфери країн НАТО та ЄС, відповідність європейському досвіду її реформування в умовах жорстких економічних обмежень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України, прийнята на П'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>. (дата звернення: 14.09.2021).
2. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей : Закон України від 20.12.1991 р. № 2011-ХІІ.
3. Morsh S., Mackenstein H. The international relations of the European Union. Edinburgh : Peanson Education Limited, 2005. 259 p.

4. Tonra B., Christiansen T. Rethinking European Union foreign policy. Manchester : Manchester University Press, 2004. 141 p.
5. Василик О. Д. Державні фінанси України : підручник. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : Знання, 2004. 608 с.
6. Кириленко О. П. Сучасні тенденції видатків на оборону з державного бюджету України. *Світ фінансів*. Тернопіль, 2019. № 3 (60). С. 179–188.
7. Чугунов І. Я., Ігнатюк І. М. Формування видатків бюджету у системі соціально-економічного розвитку країни. *Економічний вісник університету*. Переяслав-Хмельницький, 2016. № 28/1. С. 217–226.
8. Грицяк І. А. Правова та інституційна основи Європейського Союзу : підручник / за заг. ред. М. Бойцуна, І. Грицяка, Я. Мудрого та ін. Харків : Магістр, 2009. 620 с. (Сер. “Бібліотека державного службовця у галузі європейської інтеграції”).
9. Критерії членства в СОТ, ЄС та НАТО. Інтеграційні перспективи України / І. І. Жовквa.
- Г. П. Немиря, Г. М. Перепелиця та ін. Київ : Інститут Євро-Атлантичного співробітництва, 2007. 84 с.
10. Теорія та практика європейського врядування : навч. посіб. / Л. Л. Прокопенко, О. М. Рудік, І. Д. Шумляєва та ін. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2009. 216 с.
11. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII.
12. Бюджет України 2020 : статистичний зб., Київ : Міністерство фінансів України, 2021. 298 с. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/current-year-budget-information>. (дата звернення: 14.09.2021).
13. Політика управління людським капіталом у Збройних Силах України: груповий проєкт. Київ : МОУ, 2021. 54 с.
14. Звіти про виконання видатків Державного бюджету України за 2020 рік. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2020-rik>. (дата звернення: 16.09.2021).

Стаття надійшла до редакційної колегії 09.11.2021

The state of financial provision of the Ukrainian's defense sector in the context of the implementation of military personnel policy

Annotation

For today Ukraine has the prospect of being left alone with a number of threats to the National Security. There is an urgent need to reform the institutions of the national defense sector, and as a result to form an effective military budget that would ensure optimal distribution of expenditures by areas of use and conditions of military conflict. There is also a need to determine the directions of implementation of military personnel policy in order to improve the living conditions of servicemen and taking into account such indicators as: life protection, medical care, pensions, logistics. These indicators are reflected in the article of current expenditures of the state budget; provision of housing for servicemen – reflected in the article of capital expenditures of the state budget and is the most powerful component of military personnel policy.

The purpose of the article is to research an issue of financial support of the Defense Sector of Ukraine, monitoring the current realities of its financing in general and social protection of servicemen. The current analysis of the realities of financial support of the Defense Sector of Ukraine under the conditions of resource constraints and hybridization of modern conflicts has determined that in general, more funds are provided for security and defense than in previous years but there are still a number of problems.

To improve the effectiveness of financial support for Ukraine's defense capabilities, the following measures should be introduced:

- strengthening financial support for the defense sector;
- increase funding from the state budget of the Armed Forces of Ukraine;
- reforming the structure of budget programs;
- ensuring permanent growth of financial resources of the defense sector;
- improving the system of financial control of state budget expenditures on defense.

Keywords: defense sector; military personnel policy; state budget expenditures; financial security.